

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

Art. II. An satisfactio Christi fuerit de se sufficiens, & superabundans pro
omnium hominum peccatis?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

ciendum pro peccato generis humani, ad quod A
ratione gravitatis infinita offensa in tali pec-
cato contenta, nulla creatura est sufficiens.

ARTICULVS II.

An satisfactio Christi fuerit de se sufficiens, &
superabundans, pro omnium homi-
num peccatis?

S. I.

Duplici conclusione difficultas resolvitur.

Examinata articulo præcedenti in sufficiencia
creaturæ ad satisfaciendum de condigno pro
peccato suo & alieno mortali, ob infinitam gra-
vitatem offensa, ex quo Incarnationis necessita- B
tem ad prædictum finem intulimus, explicanda
est sufficiencia, seu condignitas satisfactionis
Christi, & investigandū, an illa fuerit sufficiens,
condigna, & superabundans ex se, & ex proprio
valore intrinseco: Scetus enim, & ejus Discipu-
lus, licet fateantur Christi satisfactionem fuisse
suffICIENTEM, imò & superabundantem, pro
omnium hominum peccatis, existimant tamen
id non habuisse ex se, & ex natura sua, seu ex suo
intrinseco valore, sed solum ex acceptatione Dei,
qui tali satisfactione fuit contentus. Opposi-
tum docent alii Theologi, tam domestici, quàm
extranei, cum quibus

Dico primò: Christi satisfactio, ex sua intrin-
seca dignitate & valore, & non ex sola accepta-
tione, seu extrinseco favore Dei, fuit condigna
& æquivalens pro omnibus peccatis generis
humani.

Probatur primò ex Apostolo ad Roman. 5.
Non sicut delictum, ita & donum: si enim unus delicto
mortui sunt, multo magis gratia Dei & donum
gratiæ unius hominis Jesu Christi, in plures abunda-
uit. Quibus verbis & sequentibus videtur Pau-
lum comparare satisfactionem cum peccato A-
dam, & asserere, quod sicut Adæ peccatum vim
habuit ad perdendum totum genus humanum,
multo magis satisfactio Christi vim habuit ad
illud restaurandum: Atqui peccatum Adæ vim
illam habuit sufficientem & condignam ex pro-
pria malitia, & non ex sola Dei acceptatione &
constitutione extrinseca, quæ tantum fuit con-
ditio sine qua non, quatenus Adam non nocuisset
posteris suo peccato, nisi à Deo caput mor-
tuum hominum constitutus fuisset: Ergo similiter
satisfactio Christi fuit ex proprio valore suffi-
ciens ad redimendum genus humanum, quam-
vis de facto non redemisset, nisi in eum finem
ejus satisfactio acceptata fuisset à Deo, veluti
caput & mediatoris hominum.

Confirmatur ex eodem Apostolo ad Hebræos
10. dicente: Impossibile est sanguine taurorum & hir-
corum auferri peccata, ideo ingrediens mundum dicit,
hostiam & oblationem noluiisti, corpus autem aptasti
mihi. Quo in loco collationem facit Apostolus
inter sacrificia veteris legis, & sacrificium cru-
cis, seu Christi, & asserit illa non fuisse sufficien-
tia ad delenda peccata, sicut sacrificium crucis:
At si tantum ex Dei acceptatione Christi sacri-
ficium habuerit valorem, ad condignè homi-
num peccata delenda, nulla esset vis hujus ar-
gumenti, cum æquè potuisset Deus acceptare il-
la sacrificia, sicut sacrificium Christi: Ergo &c.
Unde Cyprianus serm. de ratione circumcisio-
nis: Tanta dignitatis (inquit) Redemptoris nostri il-
la una fuit oblatio, ut una ad tollendum mundi peccata
esset. Et Clemens VI. in extravag. Unigenitus

de penitent. & remiss. affirmat unicam san-
guinis Christi guttam, esse sufficientem satisfa-
ctionem pro omnibus peccatis humani generis,
propter unionem humanitatis cum Verbo.
Quibus locis, notandæ sunt illæ particulae, Tan-
ta dignitatis, & ista, propter unionem humanitatis
cum Verbo, illis enim aperte declaratur, æqualita-
tem & sufficientiam satisfactionis Christi, sumi
non ex acceptatione Dei extrinseca, sed ex digni-
tate & valore intrinseco, quem habuerunt ejus
actiones & passiones, ex unionem humanitatis e-
ad Verbum.

Probatur secundò conclusio: Iuxta Scripturam
& SS. Patres, necessarium fuit Verbum Divi-
num incarnari, ut Christus offerret Deo pro pec-
catis hominum satisfactionem æqualem & con-
dignam, quæ à puro homine exhiberi non pote-
ratur, ut articulo præcedenti ostendimus: At si
Christi satisfactio sit solum condigna & sufficiens
ex gratuita Dei acceptatione, non verò ex pro-
prio & intrinseco valore, Incarnatio Verbi Di-
vini non fuisset necessaria ad exhibendam Deo
perfectam & condignam satisfactionem: quem-
admodum enim Deus gratis acceptavit satisfa-
ctionem Christi, quamvis (ut docent Scotus & ejus
Discipuli) illa naturæ, & ex proprio & intrinseco
valore insufficientem; ita pariter potuisset satis-
factionem puri hominis acceptare, quamvis ab
intrinseco condigna & æqualis non esset, unde
tam bene purus homo potuisset Deo satisfacere
ad æqualitatem pro toto genere humano, nec exi-
geretur unus mediator Dei & hominum Chri-
stus Jesus, si satisfactio illius non fuisset condigna
& sufficiens ex proprio & intrinseco valore,
sed ex divina tantum acceptatione & benignitate.

Tertiò suadet conclusio ratione fundamen-
tali. Illa satisfactio est ab intrinseco condigna, cu-
jus valor in morali estimatione adæquat gravi-
tatem injuriæ: At valor satisfactionis Christi, ex
se & ab intrinseco adæquat gravitatem offensa
Deo irrogatæ: Ergo de se & ab intrinseco suffi-
ciens & condigna est. Major patet, Minor pro-
batur. Gravitatis offensa pensatur ex eo quod con-
tra Deum est: Sed satisfactio Christi, satisfactio Dei
est: Ergo ad minus adæquat gravitatem offensa.

Confirmatur & magis illustratur hæc ratio: 31
Non minus est potens dignitas personæ satisfa-
cientis, ad influendum valorem moralem in ac-
tum satisfactorium, quàm dignitas personæ
offensa ad influendam gravitatem & malitiam
moralem in offensam ipsi irrogatam: Ergo cum
satisfactio Christi, sit satisfactio personæ divi-
næ, illius valor ad minus adæquat, ratione sui &
ab intrinseco gravitatem offensa divinæ.

Dico secundò: Satisfactio Christi non solum
ex se & ex natura sua ac intrinseco valore, fuit
sufficiens pro peccato humani generis, sed etiam
superabundans & excedens. Ita docent com-
muniter SS. Patres: Augustinus enim serm. 114.
de tempore, qui in appendicem reiectus est,
hæc scribit: Indubitanter credamus quod totum
mundum redemit, qui plus dedit quàm totus mundus
valeret. Meritum enim redemptæ mercedis, dignitas
insignis pretii supergressa est. Inter redemptum & re-
dimentem dispensatio fuit, compensatio non fuit. Leo
Papa serm. 12. de passione Domini, effuso sangui-
ne Christi, Validius (ait) factum fuisse donum li-
bertatis, quàm debitum servitutis. Et serm. 1. de As-
censione, Ampliora nos adeptos per ineffabilem Chri-
sti gratiam, quàm per diaboli amiseramus invidiam.
Demum Petrus Cluniacensis eo libello, qui Nu-
cleus

clens inscribitur, dicit, Pro eterno supplicio hominis, temporale oblatum esse supplicium Dei & hominis: pro aeterna morte hominis, temporalem mortem Dei & hominis, qui tanti ponderis in ipsa ipsius iustitia lance esse cognoscitur, ut ad iustè ordinanda mundi peccata, longè magis preponderet mors transitoria Filii Dei, quam aeterna filiorum hominum. Plus planè redditum est iustitia, quando Christus mortuus est, quam recompen-
 satum quando homo damnatus est. Habet ergo iustitia quidquid suum est, quia Dei Filius pro peccatis hominum mortuus est.

In hac etiam conclusione conveniunt omnes Theologi pro præcedenti citati, sed in reddenda ratione à priori illius, inter se dissident, juxta varia illorum principia. Illi enim qui docent satisfactionem Christi fuisse valoris simpliciter infiniti, offensam verò gravitatis infinitam solum secundum quid, faciliè rationem ejus assignant; etenim valor infinitus simpliciter, excedit gravitatem infinitam solum secundum quid. Sed nos, cum probabilius existimemus oppositum, & expressè docuerimus in Tractatu de peccatis, peccatum mortale in ratione offensæ continere gravitatem & malitiam moralem simpliciter infinitam, hac ratione non possumus. Illi etiam qui existimant rem ordinis superioris, esto finita sit, adæquari nunquam posse ab existentibus in ordine inferiori, & Christi satisfactionem in ordine superiori ad offensam gravitatis constituunt, promptam & facilem habent hujus conclusionis probationem; sed duplici difficultate premuntur, prima est in reddendo rationem quare satisfactio Christi ordinis superioris sit ad offensam Deo irrogatam: secunda consistit in eo quod, esto res superioris ordinis physicè adæquari nequeat ab existente in ordine inferiori, videtur tamen quod in valore morali ab eo adæquari possit, ut articulo præcedenti variis exemplis declaravimus. His ergo rationibus prætermis-
 33

Probatur nostra conclusio hac ratione quam assignat Episcopus Oxoniensis hic disp. 4. §. 5. Valor satisfactionis Christi major est ab intrinseco & ratione sui, quam gravitas offensæ mortalis: Ergo ratione sui & ex valore intrinseco est superabundans, & non solum ex divina acceptatione. Consequentia pater, Antecedens probatur. Gravitas offensæ mortalis fundatur in unionem affectivam & moralem quam habet offensam cum divina maiestate quæ offendetur, ut loco citato Tractatus de peccatis declaravimus: Valor autem satisfactionis Christi fundatur in unionem physicam mediatam personæ Verbi cum operationibus ab humanitate elicitis, cum enim persona Verbi Divini physicè immediatè uniatur cum humanitate assumpta, quæ est principium quo & formale operationum creaturarum Christi Domini, physicè mediatè unitur cum talibus operationibus: Sed valor in unionem physicam & reali fundatus, major est in morali æstimatione, gravitate fundatam solum in unionem moralem duntaxat & affectivam: Ergo valor satisfactionis Christi major est ab intrinseco & ratione sui, quam gravitas offensæ mortalis. Unde Psalmo 129. redemptio Christi copiosa dicitur, & Apostolus ad Roman. 5. satisfactionem Christi, supra peccatum Adæ mitum in modum amplificat, dicens: Non enim sicut delictum, ita & donum, si enim unius delicto mortui sunt multi, multo magis gratia Dei & donum in gratia unius hominis Iesu Christi in plures abundavit. Quibus verbis aperitè declarat, majus fuisse donum, quam peccatum, & longè magis

A nobis profuisse Christum, meritis & satisfactio-
 nibus suis, quam peccatum Adæ suam malitiam & gravitatem nocuerit, & rationem reddit, quia abundavit delictum, ubi superabundavit & gratia. Quod explicans Chrysostomus homil. 10. ad Roman. comparat peccata nostra debito decem oblatorum, & satisfactionem Christi solutioni infinitorum talentorum; additq; peccata nostra patris aquæ guttis assimilati, satisfactionem vero Christi, infinito & immenso pelago. Verba hæc sunt: Si quis propter debitum decem nummorum in carcere conjiciatur, veniat autem alius qui non solum solvat illos nummos, sed etiam innumera auri talenta largiatur, vinculumq; in regalem aulam inducat: ita & nobiscum factum est. Multo enim plura quam debemus, Christus pro nobis solvit; tantq; plura, quam guttulam exiguam, pelagus excedit immensum. Quare in Concilio Triburien. c. 19. dicitur, in calice plus vini quam aquæ apponendum esse, ut significetur valor sanguinis Christi, per vinum significati, esse multo majorem, quam sint offensive peccati populi, quæ per aquam designantur, juxta illud Apocalypsis, *Aque multa, populi multi*.

Id S. Job cap. 6. significavit, cum dixit: *Propter peccata mea, quibus inveni in calamitas quam patior in statera: quasi arena maris hac gravior appareret.* Licet enim hæc verba significant ad litteram, calamitates quibus premebatur Job, multo majores fuisse, quam ejus peccata, ac per consequens, non propter delicta quæ commiserat (ut ejus adversarii existimabant) patiebatur, sed propter alias causas, ut videlicet patientia ejus ostenderetur, & augetetur corona; mysticè tamen adoptantur Christo Domino, qui non propter delicta propria, sed propter peccata populi sui, tanquam agnus innocens occisus est; & significant poenam quam pro peccatis generis humani sustinuit, in statera crucis appensam cum peccatis pro quibus patiebatur, multo majorem fuisse in ratione satisfactionis, quam promeruissent ejus peccata, id est peccata generis humani, quæ sua dixit, quia erant in corpore mystici. Sic interpretatur locum istum D. Gregorius lib. 7. Moral. cap. 2. ubi hæc scribit: *Quis alius statera nomine, nisi Dei & hominum mediator exprimitur? Qui ad pensandum vite nostre meritum venit, ac secum iustitiam & misericordiam detulit, sed misericordia lance præponderans, cuius nostras parcendo levigavit. In manu enim Patris, qui in statera miri libraminis factus, hinc in se calamitatem nostram, & illinc peccata suspendit. Sed gravitatem calamitatem moriendo ostendens, apud misericordiam suam leve esse peccatum relaxando ostendit. Idem docet D. Bernardus homil. de duobus discipulis in Emaus, his verbis: *Crux facta est statera corporis Christi, quod est Ecclesia: cum enim ipse crucifigeretur, appensa sunt cum ipso peccata quæ commisimus, calamitas quam incurrimus: ipse erat immensus, impollutus, segregatus à peccatoribus & excelsus celis conversatio ejus; non enim peccatum fecit, nec inventus est dolus in ore ejus. Et quoniam talis, ac tantus, tam indigna dignatus est in Cruce pati, præponderare cepit calamitas, & criminalis levigare, cum adhuc tamen in Cruce erectus staret, vacillare videbatur statera, nec plenè cognoscebatur quod caderet, cum inclinato capite emisit spiritum, & calamitas præponderando caderet, & quasi arena maris gravior appareret, Gentes quasi momentum statera reputatae sunt: nam in statera ceciderunt, quæ partes adversæ damnationis nostræ chirographum amiserunt. Quibus consonat illud crucis elogium.**

Beata cuius brachiis
Sedipendit pretium,
Statere facta corporis,
Pradamque culit Tartari.

§. II.

Solvuntur objectiones.

Objicies primò contra primam conclusio-
nem: Si Christus de condigno & ad æquali-
tatem pro peccatis nostris satisfecisset, nullam
aliam pro ipsis Deus posset de nobis exigere satis-
factionem, cum reddidit satisfactionem æquali pro
offensa, injustum sit aliam exigere, ut si quis sol-
vat pro me centum Petro cui centum debebam,
ratum me centum Petro cui centum debebam, ut
iustitiam meam aliquid exigeretur: Consequens est
illam, imò & hæreticum, si sermo sit de pœna
temporalis nobis propter peccatum debita, ut
patet ex Tridentino sess. 6. cap. 14. Ergo, &c.

Respondeo, negando sequelam Majoris, licet
enim Christus pro peccatis nostris de condigno
& ad æqualitatem, imò & superabundanter sa-
tisfecerit, ut tamen ejus satisfactio suum fortia-
re effectum, vult illam applicari nobis per sa-
cramenta, aut per contritionem & dilectionem
Dei super omnia, vel per indulgentias, aut per
opera nostra pœnaliter. Cujus rationem egregiam
assignat D. Thomas infra quæst. 49. art. 1. ad 4.
Nam Christi passio (inquit) operata est remis-
sionem nostrorum peccatorum, tanquam causa
universalis: causa autem universalis non exclu-
dit consortium causæ particularis; quia licet ab
ea non accipiat virtutem, per illam tamen ejus
virtus descendit in effectum, ut patet in cælo, &
Sole, aliisque causis universalibus.

Objicies secundò: Valor satisfactorius opera-
tionum Christi, non adæquat gravitatem offen-
sæ mortalis: Ergo ejus satisfactio non est condig-
na ab intrinseco, sed solum extrinsece ex divinâ
acceptatione. Consequentia patet ex supra di-
ctis, Antecedens autem probatur primò. Offen-
sa irrogatur Deo ut Deus est: At Christus, non ut
Deus, sed ut homo, satisfaciunt: Ergo valor satis-
factorius non adæquat gravitatem offensæ.

Secundò, Christi satisfactio non tantum pla-
cet Deo, quantum displicet ipsi peccatum: Ergo
ejus valor & bonitas non adæquat gravitatem
offensæ mortalis. Consequentia patet, Antece-
dens probatur. Peccatum non minus displicet
Deo, quam ipsi placet propria bonitas; pecca-
tum enim de se destructivum est divinæ bonitatis;
quantum autem amatur aliqua res, tantum odio
habetur & displicet destructivum illius: At Chri-
sti satisfactio non ita placet Deo, quantum ei
placet propria bonitas, ut patet: Ergo non ita
placet Deo, quantum ipsi displicet pecca-
tum.

Tertiò, Si per impossibile unus Deus offende-
ret alium Deum, valor satisfactorius opera-
tionum Christi, ad summum adæquaret gravita-
tem offensæ Deo irrogatæ ab alio Deo: Sed gra-
vitas offensæ irrogatæ Deo à creatura, major est
gravitate injuriæ Deo irrogatæ ab alio Deo,
crescit enim gravitas offensæ ex vilitate perso-
næ offendentis, & illius distantia ab offenso:
Ergo valor satisfactorius operationum Christi,
non adæquat gravitatem offensæ, à creatura
Deo irrogatæ.

Quartò, Gravitas offensæ Deo irrogatæ à
creatura, est infinita ex duplici capite, nempe ex
parte personæ cui fit, & ex vilitate personæ of-

fendentis, quæ in infinitum distat à Deo: At sa-
tisfactio Christi solum est infinita ex parte per-
sonæ satisfaciuntis, non verò ex parte illius cui
satisfactio exhibetur, cum potius ex dignitate
personæ cui fit satisfactio deprimatur quam
crescat satisfactionis valor: Ergo gravitas offen-
sæ mortalis, major est valore satisfactorio ope-
rationum Christi.

Respondeo, negando Antecedens, ad cuius
primam probationem dicendum, quod Christus
non satisfecit ut homo tantum, nec ut Deus tan-
tum, sed ut Deus homo, humanitate eliciente
substantiam actionis, & personalitate Verbi: Va-
lorem satisfactorium in eam influente; unde
cum persona Verbi sit dignitatis infinite, valo-
rem infinitum in ejus operationes meritorias &
satisfactorias influit. Sed de hoc plura infra.

Ad secundam, nego Antecedens, ad proba-
tionem ipsius, nego Majorem: licet enim pecca-
tum sit destructivum divinæ Majestatis, hoc ta-
men est solum moraliter, & secundum pruden-
tiam æstimationem, non verò realiter & phy-
sicè, quod esset necesse, ut tantum odio habere-
tur, quantum diligitur ipsa bonitas Dei, quæ est
infinita non solum moraliter, & secundum pruden-
tiam æstimationem, sed etiam physicè &
realiter.

Ad tertiam, datâ Majori, distinguo Minorem
Gravitas offensæ Deo irrogatæ à creatura, ma-
jor est gravitate injuriæ Deo irrogatæ ab alio
Deo, extensive translati: intensive, nego. Cum
enim offensæ irrogatæ Deo ab altero Deo, in ca-
su conficto, ratione personæ offensæ, esset infinita
in ratione injuriæ, eminenter, seu æquiva-
lenter, contineret omnem gravitatem possibili-
lem, subindeque licet offensæ irrogatæ Deo à
creatura, ex distantia offendentis ab offenso, ali-
quam majorem gravitatem recipiat; illa tamen
majoritas non potest esse intensiva, sed solum
extensiva: sicut quia Deus eminentissimo &
perfectissimo modo, omnes perfectiones crea-
turarum continet, Deus simul cum creaturis
non faciunt aliquid majus intensive, sed solum
extensive, ut quidam existimant. Ex quo patet
solutio ultimæ probationis, licet enim daremus
offensam irrogatam Deo à creatura esse infinitam,
etiam ratione distantie creaturæ à Crea-
tore; hæc tamen infinitas contineretur in gravi-
tate sumpta ex maiestate offensæ, ac proinde va-
lor istam adæquans, adæquaret ex consequenti
omnem aliam gravitatem.

Objicies tertio: Christus ut homo non satisfacit
perfectè Deo pro beneficiis in humanitate
susceptis: Ergo nec pro peccatis alienis. Conse-
quentia videtur legitima, Antecedens probatur.
Hoc inter compensationem ex justitia, & com-
pensationem ex gratitudine reperitur discrimen,
quod ut prima sit perfecta, sufficit reddere
æquale; ad perfectionem autem secundæ, re-
quiritur quod plus reddatur quam acceptum
sit, ut docet D. Thomas 2.2. quæst. 106. art. 6. &
rationem reddit, quia compensatio gratitudinis
respicit beneficium secundum voluntatem dan-
tis, in quo hoc præcipue commendatur, quod
gratis beneficium intendit ad quod non tene-
batur; unde qui beneficium accepit, obligatur
ex debito honestatis, ut aliquid gratis inten-
dat; cum autem non excedit quantitatem bene-
ficii accepti, nihil gratis videtur intendere, ideo-
que ut perfecta sit compensatio ex gratitudine,
debet reddere non solum æquivalens, sed aliquid
amplius.

Hhh

amplius.

Tom. IV.

amplius. At licet gratiarum actio à Christo exhibita, pro beneficio Incarnationis, sit illi aequalis, non tamen illud excedit, cum tale beneficium infinitum sit, sicut & talis gratiarum actio: Ergo Christus ut homo, non satisfecit perfecte Deo pro beneficiis in humanitate susceptis.

39. Respondeo primò, negando Antecedens, Christus enim revera compensavit ex virtute gratitudinis beneficium Incarnationis factum humanitati; quia licet ex parte rei data non plus dederit quam accepit humanitas, sed tantum æquale, ex parte tamen affectus plus dedit; sic enim erat affectus, ut si plusquam à Deo accepit reddere posset, de facto redderet: hoc autem sufficere, ut perfecte ex gratitudine beneficia compensaverit, colligitur ex D. Thoma loco in objectione citato, in resp. ad 1. ubi ait quod quia in recompensatione beneficii magis consideratur affectus quam effectus, quamvis filius patri, ex parte rei accepta, scilicet esse & vivere, nihil æquale possit reddere, ex parte tamen affectus dantis & retribuentis, potest aliquid majus filius patri tribuere.

40. Dices, Si hoc sufficeret ut filius ex perfecta gratitudine patri satisfacere pro acceptis ab ipso beneficiis, sequeretur puram creaturam posse ad æqualitatem gratias agere Deo pro beneficiis acceptis: Consequens est falsum, & contra Aristotelem 8. Ethic. cap. 13. dicentem: *Diis, parentibus, & magistris, par gratia referri non potest*, quod saltem de personis creatis est verum: Ergo &c. Sequela probatur: Et si Deo non possit pura creatura reddere plus aut æquale ex parte rei, potest tamen æquale aut plus reddere quam accepit, secundum affectum: At hoc sufficit, juxta solutionem datam, ad perfectè recompensandum ex virtute gratitudinis beneficium acceptum: Ergo creatura potest Deo beneficia, perfecte ex gratitudine compensare.

41. Respondeo concedendo sequelam, loquendo de beneficiis antecedentibus gratiarum actionem, quia tamen ipsa gratiarum actio novum beneficium est, & per se ipsam compensatio esse non potest, sit consequens ut homo semper maneat debitor Deo, & quod nunquam perfecte ad æqualitatem, etiam affectivè, beneficia accepta compenset: quia ratione probat D. Thomas in 3. dist. 20. quæst. 1. art. 2. ad 1. nunquam posse Deo æquales gratias reddi pro acceptis beneficiis, quia nempe ipsa gratiarum actione beneficia crescunt. Nec oppositum Aristoteles docuit loco citato, loquebatur enim, ut explicat D. Thomas 2. 2. quæst. 106. art. 6 ad 1. de æqualitate ex parte rei accepta, quam homo diis, parentibus, & magistris, reddere non potest: non enim patri possumus dare vitam, quam accepimus ab illo, nec Deo esse; nec magistro, ut tali, doctrinam; cum magistri munus non sit doceri à discipulo, sed solum docere.

42. Secundò ad principalem objectionem respondetur potest, dato Antecedente, negando consequentiam & paritatem: cum enim ad compensationem perfectam ex gratitudine, requiratur reddi amplius quam sit beneficium acceptum, ut docet D. Thomas, loco in objectione citato; ad compensationem autem ex iustitia perfectam, sufficiat æquale reddi; ex eo quod Christus non potuisset ex gratitudine perfecte compensare beneficia facta humanitati, non rectè colligitur, ipsum non potuisse de condigno satisfacere pro offensa, quia satisfactio est in materia

A iustitia, gratiarum autem actio in materia gratitudinis.

Obijces quartò contra secundam conclusionem: Valor satisfactionis Christi non est major gravitate offensa: Ergo illa non est ab intrinseco superabundans & excedens. Consequentia patet, Antecedens probatur. Gravitas offensa est infinita simpliciter in genere moris, ut docemus in Tractatu de peccatis. Sed unum infinitum alio majus non est: Ergo valor satisfactionis Christi, non est major gravitate offensa.

Respondeo negando Antecedens, ad cuius probationem, concessa Majori, distinguo Minorem: Unum infinitum alio majus non est, in eodem genere in quo est infinitum, concedo. B Minorem: in alio genere, nego Minorem, & Consequentiam; infinitas enim satisfactio Christi est in genere valoris & bonitatis moralis; infinitas verò offensa, in genere mali; ex quo solum sequitur, quod in genere mali seu gravitatis offensa, nihil detur majus; non autem quod satisfactio Christi, comparata in valore cum gravitate offensa, non sit major illa: sicuti datur linea infinita in genere linearum, non datur alia linea major, licet major quantitas dari possit, scilicet quantitas corporis infiniti, & si datur actus misericordiae infinitus in linea misericordiae, solum sequeretur quod in illa linea nihil majus daretur, non verò quod actus charitatis infinitus in genere charitatis, majoris valoris meritorii non esset.

Obijces ultimò: Si satisfactio Christi excederet gravitatem offensa mortalis, sequeretur injustè à Deo postulatum fuisse, ad recompensationem illius: Sed hoc dici nequit: Ergo nec illud. Sequela probatur: Persona offensa jure solum potest exigere satisfactionem æqualem injuriæ sibi irrogatæ, & non nisi injustè potest exigere satisfactionem superexcedentem: Ergo si satisfactio Christi fuit majoris valoris gravitate offensa, injustè Deus illam exegit pro compensatione peccati humani generis.

Respondeo negando sequelam, ad cuius probationem, distinguo Antecedens: Persona offensa, jure solum potest exigere satisfactionem æqualem, quando est possibilis æqualitas in satisfactione, absque excessu, concedo Antecedens, & Consequentiam; quia in presenti, non potest dari æqualis satisfactio pro offensa peccati mortalis, nisi exhibeatur à persona divina, subsistente in natura creata, ut articulo precedenti ostendimus; & quia eo ipso quod persona divina, in natura assumpta operetur, non potest non dare plus dignitatis suis operationibus, quam sit gravitas offensa, hinc fit justè à Deo postulari satisfactionem Christi, etsi sit superexcedens & superabundans. Quod exemplo aptissimo explicabitur art. sequenti §. 3. num. 78.

ARTICULUS III.

An satisfactio Christi sit valoris simpliciter infiniti?

R Recentiores Scotistæ, etsi concedant operationes Christi esse summi valoris, ita ut ab actionibus puræ creaturæ in valore ad æquationem possint, negant tamen esse valoris simpliciter infiniti, etiam in genere moris. Ita docent Ratio 3. p. contr. 13. art. 2. Faber in 3. disp. 45. c. 2. & 3. & Castillo